

ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

УДК: 378:37.091.12.011.3-051:78

DOI 10:25128/2415-3605.18.3.3

ДЕМИДОВА МАРИНА

ID ORCID 0000-0002-6892-94-36

viktor_sport@ukr.net

кандидат педагогічних наук, доцент
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського
м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 4

ЛОУ ЯНЬМЕЙ

411409177@qq.com

аспірантка

Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського
м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 4

НАВЧАЛЬНА САМОПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ У ПРОЕКЦІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Акцентовано на гуманістичній моделі освіти, за якої особистісна складова стає основоположною на противагу когнітивній. Вказано, що основними вимогами до освітнього процесу в рамках особистісно-гуманістичної спрямованості є: студента постійно має супроводжувати почуття вільного вибору; освітній процес повинен характеризуватися яскраво вираженою розвивальною тенденцією і постійно збагачуватися інтересами студентів, їхніми переживаннями та емоціями; необхідною умовою й джерелом розвитку повинні бути труднощі. Відзначено, що для підготовки майбутніх фахівців творчої спрямованості необхідно звернути увагу на компоненти, які визначають стан сучасного освітнього простору, а саме: передбачити варіативний зміст, відповідні методи і форми організації освітнього процесу, спроектувати й реалізувати відповідно до поставлених завдань педагогічні технології, які створювали би максимальні умови для виявлення й розвитку задатків особистості студента, його здібностей та особистісного потенціалу. У зв'язку з цим дуже гостро постає питання розвитку навичок самопідготовки студентів, які проявляються у: введенні до процесу навчання творчих завдань, покликаних розвивати пізнавальні здібності студентів; впровадженні специфічних критеріїв оцінки освоєння навчального матеріалу, наприклад, перенесення на новий матеріал способу вирішення, уміння вирішувати завдання підвищеної складності; прагненні диференціювати завдання щодо рівня розвиненості особистості. Саме тому нині у педагогіці ведеться пошук нових педагогічних технологій, ідея яких полягає в переході від пояснення до розуміння, від соціального контролю до розвитку і самоконтролю, від управління до самоуправління й самопідготовки.

Ключові слова: самостійна робота, пізнавальна самостійність, самопідготовка, вчитель музичного мистецтва.

ДЕМИДОВА МАРИНА

кандидат педагогических наук, доцент
Южноукраинский национальный педагогический
университет имени К. Д. Ушинского
г. Одесса, ул. Фонтанская дорога, 4

аспірантка
Южноукраинский национальный педагогический
университет имени К. Д. Ушинского
г. Одесса, ул. Фонтанская дорога, 4

УЧЕБНАЯ САМОПОДГОТОВКА СТУДЕНТОВ В ПРОЕКЦИИ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ ВЫСШЕГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Акцентируется на гуманистической модели образования, при которой личная составляющая становится основополагающей в противовес когнитивной. Указано, что основными требованиями к образовательному процессу в рамках личностно-гуманистической направленности являются: студента постоянно должно сопровождать чувство свободного выбора; образовательный процесс должен характеризоваться ярко выраженной развивающей тенденцией и постоянно обогащаться интересами студентов, их переживаниями и эмоциями; необходимым условием и источником развития должны быть трудности. Отмечено, что для подготовки будущих специалистов творческой направленности необходимо обратить внимание на компоненты, которые определяют состояние современного образовательного пространства, а именно: предусмотреть вариативное содержание, соответствующие методы и формы организации образовательного процесса, спроектировать и реализовать в соответствии с поставленными задачами педагогические технологии, которые создавали бы максимальные условия для выявления и развития задатков личности студента, его способностей и личностного потенциала. В связи с этим очень остро стоит вопрос развития навыков самоподготовки студентов, которые проявляются во: введении в процесс обучения творческих задач, призванных развивать познавательные способности студентов; внедрении специфических критериев оценки освоения учебного материала, например, перенос на новый материал способа решения, умение решать задачи повышенной сложности; стремлении дифференцировать задачи по уровню развитости личности. Именно поэтому сейчас в педагогике ведется поиск новых педагогических технологий, идея которых заключается в переходе от объяснения к пониманию, от социального контроля к развитию и самоконтролю, от управления к самоуправлению и самоподготовке.

Ключевые слова: самостоятельная работа, познавательная самостоятельность, самоподготовка, учитель музыкального искусства.

DEMIDOVA MARINA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky
4 Fontansky road Str., Odesa

LOU YANMEI

Graduate Student
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky
4 Fontansky road Str., Odesa

EDUCATIONAL SELF TUITION OF STUDENTS IN PROJECTION OF THE DEVELOPMENT OF SYSTEM OF HIGHER PEDAGOGICAL EDUCATION IN UKRAINE

According to the humanistic model of education, often opposed to cognitive one, it is the personal component, which becomes fundamental. The main requirements for the educational process in the framework of the personality-humanistic orientation are: a student must constantly be accompanied by a sense of free choice; the educational process should be characterized by a distinct developmental tendency and constantly enriched by the interests of students, their experiences and emotions; difficulties must be a prerequisite condition for development, as much as its source. It has been stressed in this research, that in order to train future specialists of creative orientation, it is necessary to pay attention to the components determining the state of the modern educational space, namely: foresee variable content, appropriate methods and forms of organization of the educational process, design and implement the corresponding pedagogical technologies, which would create maximum conditions for the determination and development of the makings of a student's personality, his/her

ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

abilities and personal potential. In this regard, a topical issue is the development of students' self-training skills, which is manifested in: the introduction of creative tasks, designed to develop students' cognitive abilities, into the learning process; implementation of specific criteria for assessing the learning level, for example, applying a previously successfully used solution method to a new material, ability to solve problems of increased complexity; the desire to differentiate tasks according to the level of development of an individual. That is why now in pedagogy there is a search for new educational technologies, the idea of which lies in the transition from explanation to understanding, from social control to development and self-control, from management to self-government and self-preparation.

Keywords: *independent work, cognitive independence, self-tuition, teacher of musical art.*

Нормативне підґрунтя та стратегічні орієнтири в організації самопідготовки студентів ЗВО закладено у багатьох документах, зокрема: Законі України «Про вищу освіту», «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті», розпорядженні Кабінету Міністрів України «Деякі питання розроблення Національної рамки кваліфікації» (№ 1727-р від 27.08.2010), наказі МОН України «Про затвердження плану дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та інтеграції в європейське і освітнє співтовариство на період до 2020 року» (№ 612 від 13.07.2007) та ін.

Питання організації самопідготовки майбутніх учителів музичного мистецтва не були предметом спеціальних наукових розробок, проте дослідники висловлювали цікаві ідеї стосовно таких аспектів, як організація самостійного навчання, фундаментальність як категорія якості освіти й освіченості особистості (В. Андрущенко, Б. Гершунський, І. Зязюн, В. Луговий, В. Лутай, В. Огнев'юк, С. Подмазін та ін.).

У вирішенні проблеми підвищення ефективності навчального процесу на музично-педагогічних факультетах ЗВО першорядна роль відводиться активній самостійній роботі студентів. Учені-теоретики в єдності з філософами, психологами та соціологами цю проблему розглядають у контексті основних якостей особистості: самостійність, ініціативність, творча активність. Самостійність у загальноприйнятому значенні – це одна з властивостей особистості, яка характеризується двома факторами: по-перше, сукупністю засобів – знань, умінь і навичок, якими володіє особистість; по-друге, ставленням особистості до процесу діяльності, її результатів і умов здійснення, а також зв'язками з іншими людьми, які складаються в процесі діяльності [3, с. 297].

У свою чергу, самопідготовка в межах освітнього процесу означає важливу форму практично орієнтованої роботи, що передбачає наявність таких умінь: узагальнення, поглиблення і розширення отриманих знань і практичного досвіду, формування особистісного ставлення до художньої інформації, уміння забезпечувати продуктивність власної освітньої діяльності, адаптуватися до нових вимог, уміти презентувати та захищати власну позицію, самостійно шукати шляхи вирішення поставлених завдань.

Мета статті полягає в розкритті сутності процесу самопідготовки студентів та в пошуку шляхів її організації в навчальному процесі ЗВО.

Насамперед треба відзначити, що в педагогічній науковій літературі категорії «самостійна робота» і «самопідготовка студентів» часто вживаються у синонімічному значенні. На думку М. Солдатенка, ці два поняття не суперечать, а доповнюють один одного [12, с. 59]. Відмінність між самостійністю і пізнавальною самостійністю полягає в тому, вважає вчений, що перша проявляється в умінні управляти своєю діяльністю на всіх етапах її здійснення: мотивації, цілепокладання, програмування, організації, виконання, контролю і оцінки, а друга має на увазі самостійне виконання студентом хоча б одного з цих етапів.

Сьогодні педагоги висвітлюють різні аспекти проблеми формування пізнавальної самостійності студентів. Так, С. Архангельський і Н. Тализіна розвинули ідеї формування змісту освіти і процесу навчання щодо формування пізнавальної самостійності. Теоретичні аспекти організації самостійної роботи студентів знайшла відображені в роботах А. Алексюка, В. Володько, Б. Єсіпова, Н. Журавської, С. Заскалети, С. Кустовського, Л. Онучак, П. Підкасистого, М. Смирнові та ін. Дослідники розкривають сутність самостійної роботи, її види і форми, дидактичні та лінгводидактичні принципи, визначають роль та функції у загальній системі підготовки спеціалістів. Отже, виходячи з вищезначеного, вважаємо, що питання організації та забезпечення необхідних умов щодо здійснення самостійної роботи

студентів зі спеціальних дисциплін є необхідним елементом підготовки майбутнього фахівця, зокрема у галузі музичного мистецтва.

У психології також існує багато визначень і наукових характеристик самостійності, наприклад: самостійність – це вміння побачити і поставити нове питання, нову проблему і вирішити її самотужки (Д. Богоявленський та ін.); самостійність є свідомою вмотивованістю дій та їх обґрунтованістю, можливістю не підпадати під чужий вплив і навіювання, здатністю людини вбачити об'єктивні підстави, для того, щоб вчинити так, а не інакше (С. Рубінштейн та ін.); продуктивністю розумових процесів, властивостей розуму (П. Блонський, А. Матюшкін, А. Смірнов та ін.); показником активності і допитливості особистості, її здатністю до пізнавального процесу (А. Байрамов, А. Ліпкіна та ін.). Як якість особистості самостійність стала предметом вивчення нещодавно і пов'язується з поняттям «суб'єкт навчання». Вчені стверджують, що самостійність завжди проявляється там, де людина здатна сама побачити об'єктивні підстави для того, щоб проявити активність. На підтвердження цього наведемо твердження Л. Петухової, що суб'єктність особистості дозволяє їй успішно самостійно здійснювати ту чи іншу діяльність [5, с. 11].

Якщо в психології самостійність розглядається як вольова риса характеру, якість особистості, що виражається в умінні ставити перед собою певні цілі і досягати їх власними силами без сторонньої допомоги і підтримки, то серед учених-педагогів ми спостерігаємо певну різницю в поглядах на визначення вказаної дефініції.

Вважаємо за необхідне виявити розбіжність та проаналізувати їх. Згідно з В. Буряк, самостійна робота – це «метод навчання, який передбачає індивідуальну активність самих студентів при закріпленні отриманих знань, навичок, умінь і при підготовці до занять» [1, с. 50]. З. Кучер розглядає досліджуваний феномен як форму організації навчальної діяльності, якій притаманні чітке формулювання мети і завдання, точне визначення форми вираження підсумкового результату [4, с. 17]. Т. Рейзенкінд стверджує, що «самостійна робота у вищій школі є специфічним педагогічним засобом організації та управління самостійною діяльністю у навчальному процесі», що вона, з одного боку, є навчальним завданням, а з іншого – формою, характерною для певного способу діяльності з метою виконання цього навчального завдання [9, с. 30]. Н. Сидорчук самостійну роботу трактує як «виконання різних завдань навчального, дослідницького і самоосвітнього характеру, що виступають в якості засобів: засвоєння системи професійних знань, пізнавальної та професійної діяльності, а також формування навичок і вмінь творчої діяльності та професійної майстерності» [10, с. 67].

В іншому контексті вивчає категорію «самостійність» Л. Жарова, розглядаючи її як властивість людини, результат виховання і самовиховання. Натомість, К. Гюнтер, М. Аніканов приділяють особливу увагу психологічній складовій досліджуваного питання. В. Буряк слушно відзначає, що самостійність сприяє «освоєнню і реалізації рефлексивної стратегії», звільняє від імпульсивних реакцій, вчить продумувати свої дії, передбачати можливі наслідки помилкових рішень, розраховувати і зважувати ризик, пов'язаний з вибором тієї чи іншої альтернативи [1, с. 49].

У тому ж контексті, як засіб підвищення усвідомленості та дієвості досліджуваного феномена, результат ефективної організації навчального процесу, розглядають самостійну навчальну роботу багато інших науковців.

Таким чином, у психолого-педагогічній науці дефініція «самостійна навчальна робота» нині не вичерпується єдиним визначенням і розглядається як: метод; засіб; організаційна форма навчання; засіб залучення студентів до навчальної роботи, для якої характерним є наявність чітко сформульованого завдання; засіб організації та виконання студентами певної навчальної діяльності. Вивчення педагогічного досвіду показує, що однією з головних ознак, що відрізняє рівень майстерності педагогів, є вміння застосовувати у роботі різноманітні і такі, які доповнюють один одного, види самостійної роботи, котрі враховують пізнавальні можливості студентів.

Ця дефініція не виключає, безумовно, такі форми роботи, як пояснення матеріалу викладачем, ведення бесіди, читання лекцій. Однак на заняттях студенти самостійно вирішують тематичні завдання під керівництвом викладача, самотужки працюють з інформацією, усвідомлюють і включаються в творчу роботу, виявляють навички спілкування, пізнають правила спільної діяльності. Найбільш ефективним у цьому контексті навчання є метод інтерактивного навчання. Інтерактивний метод («inter» – взаємний, «act» – діяти) у навчальній ситуації передбачає взаємодію учасників освітньої ситуації на основі бесіди, діалогу,

розмірковування тощо. Однак, на відміну від активних методів навчання, інтерактивні орієнтовані на більш широку взаємодію студентів: не тільки з викладачем, а й один з одним; домінування активності студентів у процесі навчання; зведення ролі викладача до напрямку діяльності студентів на досягнення цілей заняття [6].

Отже, сьогодні такий підхід перетворює самостійну роботу студентів у провідну й ефективну форму організації освітнього процесу загалом.

Відзначимо, що пізнавальна самостійність більше властива студентам молодших курсів, коли суб'єкт освіти не може сам ефективно управляти навчальною діяльністю і тому потребує керівництва викладача. Самостійність відображає поведінку студентів старших курсів, тоді участь викладача у процесі навчання здійснюється мінімально.

До цього часу серед сучасних авторів немає єдності в трактуванні поняття «пізнавальна самостійна робота студентів». Деякі дослідники під цим феноменом розуміють творчу роботу студентів, в основі якої лежить вміння нестандартно мислити, здатність орієнтуватися в новій ситуації, вміння бачити проблеми, ставити нові завдання і знаходити підходи до їх вирішення. Однак не варто недооцінювати роль викладача в означеному процесі.

Викладач є організатором роботи студентів і консультантом з їх самоосвіти. Багато студентів під час самостійної роботи мають певні труднощі, що призводить до стримування темпів заняття і утруднення в керівництві їх діяльністю. Враховуючи завдання розвитку пізнавальної самостійності у студентів, науковці (К. Ахметов, О. Гребенюк, Д. Кулікова) рекомендують викладачеві організувати свою роботу так, щоб сформувати у майбутніх фахівців такі її компоненти: накопичення певного обсягу знань; набуття вмінь та навичок; розвиток самостійного мислення; формування інтересу до навчального предмета; вироблення цілеспрямованості.

Перший компонент пов'язаний не стільки з кількісною характеристикою, скільки з умінням застосовувати і користуватися знаннями в різних ситуаціях. Набуваючи певних вмінь і навичок, сучасний студент повинен вміти приймати і визначати завдання власної діяльності, працювати з різними джерелами інформації, планувати, контролювати і коригувати свої дії.

Другий компонент пов'язаний з уміннями самостійно виконувати розумові дії: виявляти різноманітні засоби виконання завдання і застосовувати отримані знання в нових ситуаціях.

Третій компонент передбачає розвиток і формування у студентів: творчих здібностей, умінь знаходити найкоротші шляхи вирішення поставлених завдань, потреби у набутті нових знань, бажання висловити свою думку, прагнення самостійно отримувати знання, знаходити різні способи пізнавальної діяльності.

Четвертий компонент включає наполегливість до виконання певних дій та активну позицію у подоланні труднощів.

Відзначимо, що для успішної організації самостійної роботи студентів необхідні певні умови, а саме: готовність майбутніх фахівців до самостійної навчально-пізнавальної діяльності, їх зацікавленість, вміння раціонально використовувати час на самопідготовку, планувати і організувати власну позанавчальну діяльність тощо. Це в повній мірі стосується майбутніх учителів музичного мистецтва, оскільки важливими складовими їх самостійної роботи є прагнення зрозуміти твір, усвідомити своє ставлення до нього, вміння втілити власну концепцію у конкретному звучанні, можливість впоратися з технічними труднощами і адекватно композиторському задуму інтерпретувати його.

Зараз в системі вищої освіти відзначається стійка тенденція до зниження загального часу на аудиторне заняття і збільшення часу на самостійну роботу студентів. Такий підхід посилює квінтесенцію самостійної роботи і підвищує її роль у поліпшенні якості підготовки майбутніх фахівців. Оскільки останнім доведеться здійснювати самостійну діяльність з вирішення професійних завдань за межами закладу вищої освіти, то головний акцент повинен бути зроблений на організацію самостійної навчальної діяльності студентів саме в позааудиторний час.

У самостійну роботу майбутнього вчителя музичного мистецтва в позааудиторний час, на нашу думку, входять: порівняння твору, що вивчається, з подібними в контексті стильової і жанрової єдності; виявлення особливостей біографії і творчості композитора; підготовка до презентації твору (власне виконання або використання засобів звукозапису); формулювання ідеї і художнього змісту твору; осмислення структури, форми, фактури, музично-виражальних засобів обговорюваного твору в контексті розкриття його художнього змісту; вибір питань для

обговорення і ведення діалогу зі студентами; підготовка запитань щодо обговорення музичного матеріалу, пов'язаного єдиним художньо-образним або тематичним змістом; обґрунтування способів вирішення виконавських завдань, які виникають у процесі роботи над інструментальним репертуаром.

Отже, нині в педагогіці існує пошук нових технологій, ідея яких полягає в переході від пояснення до розуміння, від контролю до розвитку і самоконтролю, від управління до самопідготовки. Самостійна робота і процес самопідготовки студентів є різнорівневими складовими їхньої самостійної навчальної діяльності, які відрізняються дидактичними цілями, ступенем проникнення в сутність питання, реалізаціями способів її вирішення.

Самопідготовка в межах музично-освітнього процесу означає самостійну роботу студентів щодо забезпечення організації та успішності музично-художньої взаємодії з учнями, що виконується за завданням і при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буряк В. Керування самостійною роботою студентів / В. Буряк // Вища школа. – 2001. – № 4–5. – С. 48–52.
2. Голобородько Е. Е. Дефиниция самостоятельности в контексте психолого-педагогического исследования / Е. Е. Голобородько // Инновационная наука. – 2015. – № 8. [Электронный журнал] – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/definitsiya-samostoyatelnosti-v-kontekste-psihologo-pedagogicheskogo-issledovaniya>.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник; гол. ред. С. Головка / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 373 с.
4. Кучер З. С. Організація самостійної роботи майбутніх вчителів обслуговуючої праці в системі модульного навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / З. С. Кучер. – Хмельницький, 2006. – 20 с.
5. Петухова Л. Є. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з курсу «Історія педагогіки» / Л. Є. Петухова. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2002. – 22 с.
6. Прокопенко І. Ф. Педагогічні технології: навч. посібник / І. Ф. Прокопенко, В. І. Євдокимов. – Харків: Колегіум, 2006. – 224 с.
7. Про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту): Лист М-ва освіти і науки України від 25.04.2001 р. № 1/9–168 // Законодавчі та нормативні акти про освіту в Україні; упоряд. В. Г. Небабін. – К., 2001. – Т. 13. – С. 660–666.
8. Програма дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України // Освіта. – 2004. – № 8. – С. 6–8.
9. Рейзенкінд Т. Категорія інтеграції у професійній підготовці вчителя музики / Т. Рейзенкінд // Рідна школа. – 2001. – № 2. – С. 29–31.
10. Сидорчук Н. Г. Організація самоосвітньої діяльності майбутніх учителів: теорія та технологія формування: монографія / Н. Г. Сидорчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004. – 168 с.
11. Сірополко С. Історія освіти в Україні / С. Сірополко. – К.: Наукова думка, 2001. – 912 с.
12. Солдатенко М. М. Теорія і практика самостійної пізнавальної діяльності: монографія / М. М. Солдатенко. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006. – 198 с.
13. Якубовська О. М. Самостійна робота у контексті особисто-орієнтованого навчання / О. М. Якубовська // Організація самостійної роботи слухачів в умовах інформаційного суспільства: матеріали наук.-метод. конференції (14 грудня 2001 р., м. Одеса). – Одеса: ОРИДУ УАДУ, 2002. – С. 211–212.

REFERENCES

1. Buriak V. Keruvannia samostiinoiu robotoiu studentiv / V. Buriak // Vyshcha shkola. – 2001. – № 4–5. – S. 48–52.
2. Holoborodko Ye. Ye. Definiitsia samostoiatelnosti v kontiektstie psikhologo-pedahohicheskoho issledovaniia / Ye. Ye. Holoborodko // Innovatsionnaia nauka. – 2015. – № 8. – [Elektronnyi zhurnal] Rezhym dostupa: <https://cyberleninka.ru/article/n/definitsiya-samostoyatelnosti-v-kontekste-psihologo-pedagogicheskogo-issledovaniya>.
3. Honcharenko S. U. Ukraïns'kij pedagogichnij slovník / S. U. Honcharenko; [Hol. red. S. Holovko]. – Kiïv : Libid, 1997. – 373 s.
4. Kucher Z. S. Orhanizatsiia samostiinoi roboty maibutnix vchyteliv obsluhovuiuchoi pratsi v systemi modulnoho navchannia : avtoreferat dysertatsii ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Z. S. Kucher. – Khmelnytskyi, 2006. – 20 s.

5. Petukhova L. Ye. Metodichni rekomendatsii do samostiinoi roboty studentiv z kursu «Istoriia pedahohiky» / L. Ye. Petukhova. – Kherson : Vydavnytstvo KhDU, 2002. – 22 s.
6. Prokopenko I. F. Pedahohichni tekhnolohii : navchalnii posibnyk / I. F. Prokopenko, V. I. Yevdokymov. – Kharkiv : Kolehium, 2006. – 224 s.
7. Pro osvitho-kvalifikatsiini rivni (stupenevu osvitu) : Lyst Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 25.04.2001 r. № 1/9-168 / Uporiadnyk V. H. Nebabin // Zakonodavchi ta normatyvni akty pro osvitu v Ukraini. – K., 2001. – T. 13. – 670 s.
8. Prohrama dii shchodo realizatsii polozhen Bolonskoi deklaratsii v systemi vyshchoi osvity i nauky Ukrainy // Osvita. – 2004. – №8. – S. 6–8.
9. Reizenkind T. Katehoriia intehratsii u profesiinii pidhotovtsi vchytelia muzyky / Tetiana Reizenkind // Ridna shkola. – 2001. – № 2. – S. 29–31.
10. Sydorhuk N. H. Orhanizatsiia samoosvitnoi diialnosti maibutnikh uchyteliv : teoriia ta tekhnolohiia formuvannia : monohrafiia / N. H. Sydorhuk. – Zhytomyr : Vydavnytstvo ZhDU, 2004. – 168 s.
11. Siropolko S. Istoriia osvity v Ukraini / Stepan Siropolko. – K. : Naukova dumka, 2001. – 912 s.
12. Soldatenko M. M. Teoriia i praktyka samostiinoi piznavalnoi diialnosti : monohrafiia / M. M. Soldatenko. – K. : Vydavnytstvo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2006. – 198 s.
13. Yakubovska O. M. Samostiina robota u konteksti osobysto-orientovanoho navchannia / O. M. Yakubovska // Orhanizatsiia samostiinoi roboty slukhachiv v umovakh informatsiinoho suspilstva : materialy naukovo-metodychnoi konferentsii (14 hrudnia 2001 r., m. Odesa). – Odesa : ORIDU UADU, 2002. – S. 211–212.

Стаття надійшла в редакцію 20.10.2018 р.

УДК 378.147:811.111

DOI 10:25128/2415-3605.18.3.4

ГАЛИНА ТКАЧУК

ID ORCID 0000-0002-6926-1589

tkachuk.g.v@udpu.edu.ua

кандидат педагогічних наук, доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, вул. Садова, 2

АНАЛІЗ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛЕЙ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Проаналізовано основні моделі змішаного навчання, визначено їх особливості та переваги використання в освітньому процесі. Розглянуто наступні моделі: ротаційна модель та її модифікації (модель зміни станцій, модель зміни лабораторій, модель перевернутого навчання, персоналізована модель); гнучка модель; модель самостійного змішування; віртуально-збагачена модель. Визначено, що кожна модель має свої особливості і потребує як незначних, так і кардинальних змін в організації освітнього процесу. Відзначено, що ротаційні моделі орієнтовані на зміну середовища навчання: модель зміни станцій – зміна режимів роботи в межах аудиторії; модель зміни лабораторій – в межах навчального закладу, модель перевернутого навчання – зміна режимів в аудиторії та вдома та їх «перевертання», персоналізована модель – самостійний вибір режиму. Вказано, що гнучка модель передбачає вивчення матеріалу переважно он-лайн за індивідуальним графіком; модель самостійного змішування дає змогу студентів самостійно обирати додаткові курси, які можна вивчати як доповнення до основних курсів; віртуально-збагачена модель не є повністю індивідуалізованою, але передбачає вивчення одного або декількох курсів он-лайн, при цьому місце розташування студента може бути як вдома, так і в закладі вищої освіти. На основі аналізу найбільш поширених моделей змішаного навчання визначено загальні особливості змішаного навчання як освітньої технології: організаційні, технічні, інформаційні та методичні.

Ключові слова: змішане навчання, ротаційна модель, перевернуте навчання, персоналізована модель, гнучка модель, модель самостійного змішування, віртуально-збагачена модель.

ГАЛИНА ТКАЧУК

кандидат педагогічних наук, доцент